

مقطع تحصیلی: کاردانی کارشناسی رشته: نقاشی...ترم: ۲...سال تحصیلی: ۱۳۹۸-۱۳۹۹
نام درس: مبانی رنگ نام و نام خانوادگی مدرس: شیما گلچین.....
آدرس email مدرس: تلفن همراه مدرس: ۰۹۱۲۳۳۶۱۶۹۴

جزوه درس: مبانی رنگ..... مربوط به هفته : اول دوم سوم
text: دارد ندارد voice: دارد ندارد
تلفن همراه مدیر گروه : ۰۹۳۸۲۷۸۰۰۵۲
power point: دارد ندارد

بسمه تعالی

مبانی رنگ

رنگ های اصلی :

منظور از رنگ های اصلی یا درجه اول رنگ هایی است که معمولاً از ترکیب هیچکدام از رنگ های دیگر حاصل نمی شوند، بلکه سایر رنگ ها از ترکیب آنها با یکدیگر به وجود می آیند. رنگ های اصلی زرد، قرمز و آبی در صورتی که در خالص ترین حالت خود باشند و هیچ گرایشی به رنگ های دیگر در آنها دیده نشود، وقتی با یکدیگر مخلوط شوند، خاکستری بسیار تیره ای را به وجود می آورند. این نوع ترکیب رنگ را ترکیب کاهشی می گویند.

رنگهای درجه دوم :

هر رنگ درجه دوم معمولاً از مخلوط کردن دو رنگ اصلی ساخته می شود.

(زرد+قرمز=نارنجی / قرمز+آبی=بنفش / زرد+آبی=سبز)

تهیه رنگ های درجه دوم باید با دقت تمام صورت بگیرد. به طوری که هر کدام از رنگهای درجه دوم گرایشی به هیچ کدام از دو رنگی که از آنها ساخته شده اند نداشته باشد. نارنجی نه به قرمز و نه به زرد نزدیک باشد، سبز نه به زرد متمایل باشد و نه به آبی و بنفش نه به آبی گرایش داشته باشد و نه به قرمز. قابل تاکید است که برای ساختن رنگ های نارنجی، سبز و بنفش حتماً باید سعی کنید برای یک بار هم که شده است آنها را از مخلوط کردن رنگ های اصلی که در اختیار دارید به دست آورید به این ترتیب ساختن رنگ ها را به طور عملی خواهید آموخت و عملاً با خصوصیات رنگ ها و تغییرات آن ها هنگامی که با یکدیگر مخلوط می شوند آشنا می شوید زیرا رنگ ها وقتی با یکدیگر مخلوط می شوند درخشش خود را تا حدودی از دست می دهند البته باید سعی شود برای ساختن رنگ های ترکیبی حتماً از رنگ هایی که توسط یک

کارخانه ساخته شده اند استفاده شود. برای کار با رنگ لازم است از مواد رنگین ساخت کارخانه های معتبر و کاغذ ضخیم مرغوبی که بافت محکم و رنگ سفید مات داشته باشد استفاده شود. در غیر این صورت نتیجه رضایت بخشی حاصل نخواهد شد و تجربه کار با رنگ نیز به طور ناقص و غلطی پیش خواهد رفت. در صورتی رعایت نکاتی که ذکر شد می توان از ترکیب زرد و قرمز، نارنجی مناسبی تهیه کرد اگر چه ممکن است درخشش نارنجی آماده موجود در بازار را نداشته باشد.

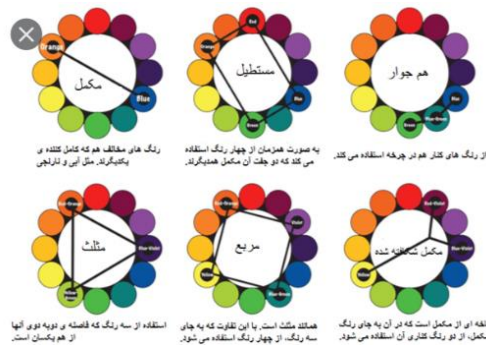
رنگهای درجه سوم:

این رنگ ها از مخلوط کردن رنگ های اصلی با رنگ های درجه دوم حاصل می شوند. در واقع هر رنگ درجه سوم از اختلاط یک رنگ درجه دوم با یک رنگ اصلی به دست می آید. رنگهای درجه سوم عبارتند از: زرد نارنجی، قرمز نارنجی، بنفش، بنفش آبی، سبز آبی، سبز زرد. به این ترتیب با اضافه کردن این ۶ رنگ به سه رنگ اصلی و سه رنگ درجه دوم مجموعه رنگ های چرخه ۱۲ تایی رنگ کامل خواهد شد. رنگهای درجه دوم را به عنوان حد فاصل یا پاساژ میان رنگهای اصلی و رنگهای درجه سوم نیز می توان نامید. در واقع از ترکیب دو رنگ مجاور هم در چرخه رنگ، رنگ یا رنگهایی حاصل می شود که به عنوان حد فاصل یا پاساژ می توان از آنها نام برد.

هر یک از رنگهای درجه دوم مکمل یکی از رنگ های اصلی است. به عبارت دیگر از اختلاط دو رنگ اصلی رنگی به دست می آید که مکمل رنگ سوم اصلی است.

به همین دلیل به رنگهای درجه دوم، رنگهای مکمل نیز گفته می شود. بنابراین همانگونه که از ترکیب کردن سه رنگ اصلی، خاکستری تیره ای حاصل می شود از ترکیب کردن دو رنگ مکمل نیز خاکستری تیره ای به دست می آید. در واقع دو رنگ مکمل وقتی با هم مخلوط شوند، خاصیت رنگین بودن یکدیگر را خنثی می کنند. در حالی که وقتی در مجاورت هم قرار می گیرند خاصیت رنگین بودن یکدیگر را تشدید می کنند.

در دایره ۱۲ رنگی هر دو رنگ مکمل به صورت دو سر قطری از دایره روبروی هم قرار می گیرند. به این ترتیب مکمل بودن رنگ ها فقط به رابطه میان سه رنگ اصلی و سه رنگ درجه دوم محدود نمی شود. بلکه همه رنگهای دیگر نیز که به صورت قطری در چرخه ۱۲ رنگ روبروی یکدیگر قرار می گیرند مکمل یکدیگر هستند، مکمل زرد نارنجی رنگ بنفش آبی، مکمل قرمز نارنجی رنگ سبز آبی و مکمل قرمز بنفش رنگ زرد سبز است. طبیعتاً تعداد رنگ های دایره رنگ را می توان به طور مناسبی افزایش داد. در این صورت با هم رابطه مکمل بودن میان رنگ هایی که روبروی هم قرار می گیرند برقرار است. اما اضافه کردن تعداد رنگ ها هیچ الزامی ندارد. زیرا هم نامگذاری رنگهایی که به دست خواهد آمد و هم به خاطر سپردن آنها بسیار مشکل خواهد بود.

کنتراست رنگ :

وقتی از کنتراست رنگ ها صحبت می شود، منظور وجود روابط و تاثیراتی است که هم تمایز میان رنگ ها و هم تاثیرات متقابل میان آنها را از نظر بصری مورد بررسی و مقایسه قرار می دهد. به این ترتیب وجود کنتراست میان رنگ ها صرفاً به معنی وجود تضاد میان آنها نیست. بلکه بررسی روابط و مقایسه میان آنها است. به عنوان مثال وقتی از سیاه و سفید به عنوان نهایت کنتراست، روشنی و تیرگی نام برده می شود، مقایسه ای بر اساس مفهوم تیرگی و روشنی میان آنها صورت گرفته است.

چگونگی تاثیر گذاری رنگ ها در یک اثر تجسمی صرفاً بستگی به نحوه اختلاط و نوع رنگ های به کار رفته در آن اثر ندارد، بلکه بیشتر از هر چیز مربوط به چگونگی استفاده از کنتراست و روابط میان رنگ ها می شود. برای اینکه حالت رنگ در یک اثر تجسمی رنگین به صورتی جاندار و پرتحرک و تاثیرگذار جلوه کند باید دانست که چگونه و بر اساس کدام قواعد رنگ ها را در ترکیب مورد نظر استفاده کنیم. نتیجه موفقیت آمیز بستگی به شناخت روابط میان رنگ ها و قواعد استفاده از کنتراست های رنگی دارد. این موضوع به این معنی نیست که هر کس با شناخت قوانین رنگ می تواند اثری خلاقانه با ارزش های هنری به وجود بیاورد. بلکه شناخت قوانین رنگ می تواند به هر چه بهتر به نمایش گذاشتن خلاقیت هنرمند کمک کند. بسیاری از هنرمندان بزرگ این قوانین را بر اثر تمرین و ممارست فراگرفته اند. اما آنها پیش از هر چیز بر اساس تجربه و با الهام از ندایی درونی آثار هنری خود را به وجود آورده اند. رنگ ها نه تنها شدت و دستور گذاری یکدیگر را به کمک کنتراست تقویت می کنند، بلکه هم آوایی و همراهی با یکدیگر را نیز از طریق کنتراست به دست می آورند.

بسیاری از هنرمندان و روانشناسان راجع به قواعد و قوانین کنتراست رنگ تحقیق کرده اند آنها اغلب از هم آوایی روابط اسرارآمیز و گفتگوی میان رنگ ها سخن گفته اند و عموماً منظورشان روابطی است که بر اساس هماهنگی کنتراست میان رنگ ها به وجود می آید.

مشهورترین نظریه در خصوص کنتراست رنگ مربوط به وجود هفت کنتراست رنگ که عبارت اند از :

۱- کنتراست ته رنگ ۲- کنتراست تیرگی-روشنی رنگ ۳-کنتراست رنگهای سرد و گرم

۴- کنتراست رنگهای مکمل ۵- کنتراست هم زمانی رنگها ۶-کنتراست کیفیت رنگ(اشباع)

۷- کنتراست کمیت یا وسعت سطوح رنگها

کنتراست ته رنگ :

این کنتراست از ساده‌ترین کنتراست های هفتگانه رنگ است برای رسیدن به این نوع کنتراست کفایت که از رنگ های خالص استفاده کنیم وقتی گفته می‌شود رنگهای خالص، منظور فقط سه رنگ اصلی نیست بلکه همه رنگهای چرخه رنگ را تا وقتی که با سیاه، سفید، خاکستری یا رنگ مکمل شان مخلوط نکرده‌ایم به عنوان رنگ های خالص می توان استفاده کرد. این رنگ ها وقتی در کنار یکدیگر در یک ترکیب قرار می‌گیرند چون به واسطه تفاوت رنگ شان از یکدیگر متمایز هستند می‌توانند کنتراست ته رنگ را به وجود بیاورند. اما نکته مهم در این جاست که هرچه رنگ ها از سه رنگ اصلی فاصله بیشتری پیدا کنند و از وجوه مشترک برخوردار شوند، قدرت آنها برای ایجاد کنتراست ته رنگ کمتر می شود. به عبارت دیگر همان طور که شدیدترین حالت کنتراست تیرگی روشنی میان سیاه و سفید به وجود می آید، شدیدترین کنتراست ته رنگ نیز میان سه رنگ اصلی قرمز، زرد و آبی که هیچ وجه مشترکی از جهت رنگین بودن با یکدیگر ندارند به وجود می آید. بر همین اساس کنتراست رنگ در میان رنگهای درجه دوم یعنی سبز نارنجی و بنفش که رنگ های ترکیبی هستند به مراتب کمتر است.

در رنگهای درجه سوم از شدت کنتراست ته رنگ باز هم بیشتر کاسته خواهد شد، چون بیش از رنگهای درجه دوم از رنگهای اصلی فاصله گرفته اند. رنگ هایی که در چرخه رنگ در مجاور یکدیگر قرار گرفته اند کنتراست ته رنگ ضعیفتری به وجود می آورند. کاربرد موفقیت آمیز کنتراست ته رنگ بستگی به شناخت توانایی ها و قدرت بصری رنگ ها و چگونگی استفاده از آنها در یک ترکیب دارد وقتی رنگ ها با سیاه و سفید مخلوط شوند از میزان کنتراست ته رنگ آنها کاسته می شود...

در هر حال تاثیرات دیگری همچون وسعت سطح رنگ ها یا تیرگی و روشنی نیز می‌تواند در ایجاد شدت کنتراست ته رنگ با کاهش آن موثر باشد. و همه چیز بستگی به ترکیب نهایی و چگونگی ایجاد رابطه میان رنگها دارد.

لازم است توضیح داده شود که انجام تمرین های متعدد در این خصوص به تبحر و شناخت امکانات کنتراست ته رنگ کمک می کند. این موضوع از اهمیت بسیاری برخوردار است و به همین دلیل توصیه می‌شود برای رسیدن به نتایج عمیق‌تر برخی از تمرین ها به شکل جدول‌های رنگ انجام شوند، اگرچه به نظر

می‌رسد کمی کسالت آور و خسته کننده باشد اما واقعیت این است که پس از رسیدن به تجربه کافی یک هنرمند می‌تواند با قدرت و شناخت بیشتری از رنگ استفاده کند.

انجام این تمرین‌ها نیز به هیچ وجه به منزله ایجاد یک اثر هنری تلقی نمی‌شود، بلکه عمدتاً میزان توانایی و شناخت شما را از رنگ افزایش می‌دهد در هر حال، سرانجام این هنرمند است که تصمیم خواهد گرفت از چه رنگ‌هایی، به چه شکلی، در چه مقیاسی و با چه درجه‌ای از تیرگی یا روشنی استفاده کند. بی‌شک در این راه شور و قدرت خلاقیت هنری او از تجاربی که در کار با رنگ داشته است بهره‌مند خواهد شد.

از کنتراست ته رنگ می‌توان به نحوه‌های مختلفی برای ساختن آثار هنر تجسمی یا هنر کاربردی بهره‌گرفت. کنتراست ته رنگ می‌تواند در ساختن یک نقاشی طبیعت بی‌جان، منظره یا حتی یک نقاشی انتزاعی آبستره یا تزئینی به ما کمک کند... در بسیاری از هنرها و صنایع دستی نیز با بهره‌بردن از رنگ‌های خالص و کنتراست ته رنگ آثار بدیعی به وجود می‌آید. رنگ آمیزی بسیاری از لباس‌های محلی، اشیای زندگی بومی و بافته‌هایی مثل فرش و گلیم نیز بر اساس کنتراست ته رنگ انجام شده است. در هنرهای سنتی، آثار نقاشی قدیم ایرانی، آثار کتاب آرای مسیحیت و تزئین برخی بناها از کنتراست ته رنگ بسیار استفاده شده است. در آثار نقاشی مدرن به ویژه آثار نقاشان انتزاع‌گرا نیز این کنتراست مورد توجه قرار گرفته است.

